

PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Noi avem ceva de spus . . .	*„Prometeu“.*
Un apel din Martie 1870 al studențimii române din Viena	*Aurel A. Mureșianu*
Copii asasini? Cine sunt vinovații . . .	*Ioan Al. Bran-Lemeny*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață	*Dr. Mircea Suciu-Sibianu*
Forța imponderabilului	*I. Al. B. L.*

LITERATURĂ, ARTĂ, CRITICĂ

In noaptea învierii	*Ioan Al. Bran-Lemeny*
Casă veche	*Ecaterina Pitiș*
Frământare	*Horia E. Frunză*
Bietul Sașa	*Victor A. Beldiman*
Bun sosit și rămas bun . . .	*Ioan Sân-Giorgiu*
Paul Zarifopol	*V. A. B.*
Reviste	*I. B. L.*
Note	

Apare lunar la Brașov.

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ pt. PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

Director: Ioan Al. Bran-Lemeny.

Redactori: Victor A. Beldiman și Horia E. Frunză.

Comitetul revistei: Dr Mircea Suciu-Sibianu, medic și publicist; Ioan Popa, preot-profesor; G. Tulliu, farmacist; Ioan Brânzea, preot-profesor, împreună cu directorul și redactorii.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicată nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operile, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. In aranjarea materialului ne conducem de necesități technice și tipografice.

80 Lei anual pentru particulari.
200 „ „ „ instituții și autorități.
8 „ exemplarul.

Redacția și Administrația: BRAȘOV, Piața Libertății No. 25.

Noi avem ceva de spus.

Iată unicul motiv al apariției noastre. Azi, în haosul desorientării generale, în vremea frazelor sforăitoare, a „beției de cuvinte" și a demagogiei; azi, când formele și forma, înșelătoare și ipocrite, au ucis în germene ideea și sentimentul; când ea învălue, strălucind efemer, golul și minciuna; azi când farii luminători ai adevărului, binelui și frumosului sunt întunecați de fumul ieșit din craterul tuturor corupțiilor și abuzurilor; când sentimentalismul a devenit din floare, prin gâtuire, o boală psihică; când se consideră de ridicol a se aminti chiar de virtuți; azi, când năzuințele, în aparență ideale, au la bază în majoritatea cazurilor, meschine interese personale; azi când indolența și nepriceperea, inerția și cinismul de sus, al celor mari, a creiat crima de jos, a celor mici, sub înfiorătoarele ei aspecte; în sfârșit azi, când aproape nimeni nu mai cutează să spună adevărul, noi cei câțiva grupați în jurul acestei reviste, ne-am fixat ca supremă țântă:

Să scriem numai când avem ceva de spus;

Cuvintele noastre să zbucnească din adâncuri, din clocot de sânge:

Să respectăm cu curaj adevărul etic și psihic în tot scrisul nostru.

Vom face literatură și vom publica articole și studii din diverse domenii de cultură (social, economic, politic etc.)

In ordinea politică internă vom susține interesele superioare ale țării în cadrul principiilor generale de dreptate, cinste și legalitate, fără compromisuri și fără a ne robi unui regim oarecare.

In politica externă vom respecta vechile prietenii, vom tinde spre altele noi, dar nu vom șovăi in fața unor situații nefirești.

In domeniul social vom tinde spre o cât mai justă armonizare a intereselor de clasă, Politica economică o vom baza pe îmbogă-

țirea avuției naționale și pe o justă repartizare a bunurilor și veniturilor.

Vom lupta cu dârzenie în contra corupției din viața noastră publică, căutând a întrona principiul moral în toate domeniile și actele de ordin public. Vom fi dușmani înverșunați ai politicianismului, ori-unde și-ar etala el cangrena.

Noi voim ca dintr'o profundă și cristalizată conștiință națională, care nu zburdă cu ifose în public, vânând interese personale, să privim nu numai momentul de față, ci să integrăm interesul neamului și patriei în marele angrenaj politic și internațional al celorlalte țări, mai ales europene. Noi nu vom maimuțări curente străine și nici nu vom servi partide, ci, deasupra lor, țara, sub toate aspectele ei. Noi nu suntem extremiști, nici de stânga, nici de dreapta. In afară de postulatul divin, cunoaștem o singură poruncă superioară, atât de strălucit concretizată în comoara sufletească a poporului nostru, și astfel suntem îndoit de fericiți, că în marele nostru imperativ etnico-etic este incadrată și respectarea drepturilor și culturii națiilor noastre conlocuitoare. și mai presus de toate, idealurile mari ale omenimii: pacea și progresul cultaral.

Nu vom lăsa să moară poesia și nici să se ucidă adevărul, unicul adevăr. Indiferenți față de curente și maniere literare, noi nu cunoaștem decât literatură bună și literatură proastă, sau: literatură și pleavă. Așa numita artă pentru artă, sau arta pură, noi nu o concepem, nu o admitem, pentru simplul motiv, că nu intră în criteriile noastre; nici-un act omenesc, cu atât mai puțin un act de creație, nu-și poate avea rostul și scopul în sine însuși. El zbucnește elementar din avânturi spre ideal. Totul e în funcție cauzală și dinamică de sursă și țântă. Omul are un scop și arta îl servește prin escelență.

Credincioși acestor principii, nu admitem poesia de meșteșug și de joacă, focul de artificii, jongleria de cuvinte, cu inversiuni și perverziuni de imagini și noțiuni, cu escamotări de umbră și lumină, poesia de ifose și poză. Noi înțelegem o proză poetică, nu admitem însă poesia prozaică. Apreciem o imagine vie, nouă, frumoasă, dar nu admitem ca o înșirare de imagini paradoxale și răsturnate să rezolve și să constitue poesia. Apreciem nuanțele de idei și sentimente dar nu înțelegem ca o difuziune de idei confuze să însemne poesie.

Noutate? Originalitate? In definitiv ce este nou? Sentimentele mari sunt aceleaşi; ideile de bază, călăuzitoare, sunt aceleaşi; noi respingem snobismul poetic şi produsele născute din hermafroditismul cotidian mecanic-literar.

Considerăm original numai ceeace este sincer personal, ţâşnit din adâncuri de trăiri subiective sau cosmice. Astfel înţelegem forţa de creaţiune; astfel noutatea. Indemnul puternic, interior, fondul de muzicalitate, de vibraţiuni, iată sursa de originalitate a scriitorului.

Acest ritm sufletesc, da, este totul! Vrem lumină şi căldură, claritate şi sinceritate!

Ţinând seamă de evoluţia limbii nu vom aboli nici-un cuvânt, pe motivul ridicol că ar fi perimat, sau demonetizat, dar nici nu vom parada cu îmbâcseli şi bombasticisme de cuvinte neuzitate, adunate înadins de prin cărţi şi dicţionare.

Iubitori faţă de tineret, înţelegători ai biologiei lui fizice şi psihice, cu toate epocile de semicopilărie, pubertate, radicalism, egocentrism etc., recunoscându-i avântut, căldura şi spontaneitatea, voim să fim îndrumători ai unei desvoltări normale a tinerimii, fără momeli şi seducţiuni pernicioase şi adeseori fatale. Noi nu vom permite ca debutanţi, fără experienţă şi erudiţie vârstnică, să pronunţe sentinţe inapelabile; nu vom poza în grandilocvenţă numai spre a lua o atitudine. Talentele pentru noi nu au o valoare intrinsecă, ci numai ca izvor de fapte şi idei, de sentimente şi ţinută în faţa vieţii şi a societăţii.

De ce Prometeu? Pentru-că şi noi suntem răzvrătiţi, dar nu împotriva Dumnezeirii, ci împotriva întunerecului, a caracatiţei sinistre din jurul nostru, care ne ameninţă cu otrava minciunii, a corupţiei şi a nedreptăţii. Pentrucă, cu forţe unite şi cu concursul tuturor oamenilor de bine, vom fi titanul care se va hrăni cu sămânţa divină picată din văzduh şi o vom sămâna, grăunte cu grăunte, fără să ne pese de vulturul care ne va mânca ficatul, ce va creşte la loc peste noapte, căci Hercule — entusiasmul şi conştiinţa noastră — îl va răspune şi obstacolele înlăturate, ne vom găsi pe planul cel mare, pe linia cea dreaptă a unui imperativ etic de esenţă şi de forţă unică, universală.

Cei cari vă închinaţi sufletului îmbelşugat şi rodnic al neamului nostru;

Cei cari voiți o regenerare, un ritm nou și proaspăt în țara noastră;

Cei cari doriți înflorirea poesiei celei adevărate;

Cei cari luptați pentru justiția socială, pentru cinste, adevăr și dreptate;

Cei cari sunteți setoși de muncă rodnică și de pace, prin înfrățirea popoarelor,

veniți alături de noi, dați-ne sprijinul și concursul Dv. spre a putea forma aici, în inima țării, la poalele Carpaților seculari, o puternică falangă de ostași neînfrânți și credincioși idealului nostru cultural și crezului de pace între popoare.

Vom scrie fără dușmănie, dar vom fi necruțători, căci condeele noastre se vor înmuia în sângele suferințelor colective.

Nu avem alte mijloace decât conștiința noastră și viziunea clară a unei stele.

Ajutați-ne! Inchiegați-ne rândurile!

„Prometeu".

Un apel din Martie 1870 al studenţimii universitare române din Viena

scris de Aurel Mureşianu şi iscălit de Mihail Eminescu

Intre centrele universitare europene n'a fost nici unul care să adăpostească, în vremurile de dinainte de marele război, dintr'odată mai mulţi tineri din toate regiunile româneşti, ca vechea capitală a împăraţilor „romani" de naţionalitate germană — Viena. Cercetată nu numai de Românii din poliglotul imperiu habsburgic, ci şi de cei din Principate şi din Macedonia, universitatea Vienei, a devenit, mai ales în a doua jumătate a veacului trecut, unul dintre cele mai puternice focare ale năzuinţelor culturale şi naţionale ale junimei româneşti de pretutindeni. Aici s'a ivit prin anii 1868—1870 şi acea măreaţă şi entuziastă mişcare naţională a tineretului universitar românesc care a culminat în înfiinţarea vestitei societăţi studenţeşti „România Jună" şi în pelerinajul la mormântul lui Ştefan cel Mare dela Putna, mişcare care a atras acolo, pe un timp destul de lung, şi pe marele cântăreţ al nădejdilor şi durerilor neamului românesc Mihail Eminescu.

Despre frumoasa activitate naţională a tineretului românesc dela şcoalele înalte ale Vienei s'a scris relativ puţin şi mai mult numai în legătură cu persoana lui Eminescu. Singurul studiu mai mare, serios şi documentat, îl formează până acum Monografia României June (1871—1911), publicată în 1912, la Arad, de regretatul scriitor bucovinean Ion Grămadă. Intr'o broşură scrisă şi publicată de noi în anul 1926[1]), am complectat pe baza unor documente nouă informaţiile lui I. Grămadă, mai ales în ce priveşte epoca, lui aproape cu tot necunoscută, a genezei asociaţiilor studenţilor români dela universitatea din Viena şi am rectificat unele afirmări neexacte din amintirile scrise cu câteva decenii mai târziu ale foştilor prieteni ai lui Eminescu, I. Ştefanelli şi I. Slavici, afirmări constatate ca

[1]) A. A. M. *Mihail Eminescu şi întemeierea „României June"*, Braşov, 1926.

greşite, în parte, pe temeiul documentelor arhivei „României June", de însuşi Grămadă. Am arătat acolo că atât iniţiativa unirii celor două societăţi „academice" ale studenţilor români din Viena cât şi a pelerinajului dela mormântul lui Ştefan Cel Mare la Putna, se datoresc, nu lui Eminescu, ci societăţii-mame a „României June", societăţii „România", prezidată în acel timp de tatăl autorului acestor rânduri, Aurel (Aureliu) Mureşianu, căruia „România Jună" îi datoreşte, după cum constată I. Grămadă, şi numele, inspirat de „Italia Jună" (La giovine Italia) a lui Mazzini.

Cel dintâi apel al „Comitetului studenţilor români academici pentru serbarea de amintire la mormântul lui Ştefan cel Mare", adresat către publicul românesc de pretutindeni a apărut în ziarele româneşti de dincoace şi de dincolo de Carpaţi în Mai 1870. Ion Grămadă îl numeşte „un frumos apel scris *probabil* de Eminescu". De fapt unele din formularele trimise ziarelor şi publicului românesc au fost iscălite „în numele comitetului central" ca „secretar" de Mihail Eminescu. Apelul a apărut şi în cele două ziare fruntaşe româneşti care se tipăreau atunci la Pesta, în ziarele „Federaţiunea" şi „Albina" ; dar pe când în cel dintâi vedem iscălit ca „secretariu" pe „Gabriele Băleanu m. p. stud. filos.", în al doilea subt acelaş text nu semnează ca secretariu altul decât însuşi „M. Eminescu".

Acelaşi apel este deci iscălit, în „Albina" dela 10/22 Mai 1870, „în numele comitetului central" de:

Preşedinte: Nicolae Teclu m. p.
Casariul: Petru Pitei m. p.
Secretariul: Gabriele Băleanu, m. p. stud. filos.

iar în ziarul „Federaţiunea, nr. 48 din 1870 de :

Preşedinte: Nicolae Teclu
Casariul: Petru Bita (sic)
Secretariul: M. Eminescu

Cine ar fi presupus că nici unul din membri „comitetului" cari au iscălit interesantul apel nu era autorul lui şi că compunerea lui se datora exclusiv membrului neiscălit al aceluiaş comitet Aureliu Mureşianu? Trei concepte (ciorne) îngălbenite de vreme, păstrate între hârtiile sale din acest timp, cel dintâi

scris cu creionul pe hârtie albastră, iar celelalte două, între cari şi *cel definitiv*, scrise cu cerneală pe hârtie albă, ne dovedesc că autorul mult discutatului apel a fost Aurel Mureşianu şi că acest apel a fost copiat exact după original, *cu schimbarea numai a patru cuvinte*, de secretarii comitetului Gabriele Băleanu şi M. Eminescu.

Iată şi textul original al ciornei definitive a lui Aurel Mureşianu, cu indicarea cu litere grase a cuvintelor lăsate afară sau schimbate în textul publicat în ziarul „Albina“ dela 10/22 Mai 1870:

P. T. Domnule! [1])

Pentru prima oară junii români dela toate academiile şi universităţile române şi străine au decis a se întruni la o comună serbare românească pe pământul cel clasic al Bucovinei.

Acolo, între murii monasteriului dela Putna, zac de trei secole şi mai bine sacrele oseminte ale unui erou român, carele cu braţul său puternic a fost cel mai mare apărător al românismului în oriinte şi al civilizaţiunei creştine în secolul al XV-lea. El a înfrânt incursiunile barbare, nu numai spre gloria şi fericirea naţiunei române, ci şi spre binele Europei întregi.

Ştefan cel mare este acel brav şi mormântul *său* [2]) e locul sânt, la care voiesc să alerge fii „mamei noastre văduvite“, ca să depună în numele ei tributul de recunoştinţă şi pietate ce de mult îi datoreşte; la mormântul lui Ştefan fii naţiunei române îşi vor pleca genunchii şi vor săruta fierbinte ţărâna strămunească — „de-al lor curagiu, virtute-şi vor aduce aminte, şi ei patriotismul de-acolo-l vor învăţa“ — cum eschiamă poetul filoromân.

O urnă antică romană de argint cu inscripţiune istorică va fi micul prezent, pre care junimea română academică îl va depune în memoria gloriosului principe pe mormântul lui în ziua sântei Marie an. 1870.

Tot românul va fi învitat să asiste la serbarea aceasta măreaţă: „când fii d'un sânge se leagă 'ntre sine.... a nu lăsa pradă mărirea strămună...“ — fiecare bărbat al naţiunei noastre, suntem convinşi, va sprijini cu căldură *frumoasa* [3]) iniţiativă a junilor români!

Cu deplină încredere ne adresăm dar către toţi inteligenţii patrioţi români, *şi cu deosebire către D-Voastră Domnule* şi Vă rugăm să conlucraţi

---

1) Cuvintele tipărite cu litere cursive lipsesc din textele publicate în ziare, acelea nefiind adresate unor persoane anumite.

2) Inlocuit cu: *lui.*

3) lăsat afară.

în cercul DVoastre spre realizarea acestei *înalte* [1]) idei, să daţi sprijinul moral şi material junimei române, ca să poată aranja o festivitate demnă de poporul român.

Domnule! Lumea civilizată caută astăzi cu aşteptare la poporul român. Să demonstrăm lumei că geniul poporului nostru *trăieşte* [2]) să-i arătăm că naţiunea noastră 'şi înţelege misiunea în momentul când ştie să preţuiască şi să glorifice faptele marilor sei bărbaţi.

Viena, în luna lui Marte 1870.

In numele comitetului central:

preşedintele: secretariul:

casariul:

Una dintre cauzele care au făcut pe Aurel Mureşianu să fie mai rezervat cu afişarea numelui său în public în legătură cu mantfestaţiunile naţionale ale tineretului universitar a fost şi împrejurarea că tatăl său, Iacob Mureşianu, directorul „Gazetei Transilvaniei", figurase ca acuzat principal în faimosul proces pentru „pronunciament" din 1868 şi că nu scăpase de închisoare decât numai prin graţia împăratului. De altă parte i se duse vestea printre profesorii dela Viena că el este fiul „fanaticului Român Mureşianu". [3])

Toate acestea nu l-au împiedecat însă pe Aureliu Mureşianu ca, în înţelegere cu ceilalţi tineri patrioţi, să stărue cu cel mai mare zel pentru unirea celor două societăţi studenţeşti din Viena, propusă şi încercată de el, ca preşedinte al „României", încă cu prilejul marei festivităţi naţionale a coloniei române din Viena dela anul nou 1869, şi pentru pregătirea cât mai grandioasă a marei manifestaţii naţionale panromâne dela mormântul dela Putna.

---

1) lăsat afară.

2) înlocuit cu: *viază*.

3) Intr'o scrisoare nedatată din toamna anului 1868, a lui Iacob Mureşianu către fiul său Aurel la Viena citim între altele: „Mi-a spus Teodor Nica (regretatul economist, fost director la Banca Naţională, care studia dreptul la Viena — A. A. M.) că ducându-te la Profesor pentru examen, ţi-ar fi obiectat că tu eşti feciorul „des Fieberromanen Muresianu" (fanaticului Român Mureşianu) etc. etc."

In şedinţa sa dela 19 Mai 1870 Comitetul Central din Viena, exprimându-şi dorinţa ca învelitoarea destinată de a acoperi „urna votivă“ de argint *să fie ţesută sau brodată de damele române din Bucureşti*, s'a adresat printr'o scrisoare Mariei C. A. Rosetti, soţiei marelui patriot român. Scrisoarea iscălită de Nic. Teclu ca preşedinte *şi de Ieronim Bariţiu ca secretar*, a fost publicată în nrul dela 30 Mai 1870 al ziarului „Românul“ din Bucureşti. Emoţionantul răspuns al Mariei C. A. Rosetti, conceput în nişte vremuri de triste evenimente interne ale atunci încă fragedei Românii şi apărut în numărul dela 20 Iunie 1870, al aceluiaş ziar, se sfârşeşte cu următoarele frumoase cuvinte :

In mijlocul desperării care ne cuprinde îmi pare că văd România înfiorându-se de ruşine... şi în momentul de a se arunca pentru a scăpa de vederea monştrilor care o numesc *Mamă*, zărind înainte-i „junimea academică română“ (din Viena) şi 'ndată, regăsindu-şi vechea-i putere şi restrălucînd de speranţă şi de credinţă, reîntorcându-se pentru a Vă binecuvânta ş'a vă zice!

Iacă fii mei!

Da, voi sunteţi adevăraţii şi demnii ei fii,... n'o uitaţi şi pentru totdeauna veţi fi!

Maria C. A. Rosetti.

Se ştie că marea serbare naţională proiectată de „junimea academică“ entuziastă şi generoasă dela Viena a fost zădărnicită, în anul 1870, de năpraznica şi vertiginoasa catastrofă a războiului franco-german, care a avut o repercusiune atât de puternică şi asupra vieţii politice a popoarelor latine şi mai cu seamă a Românilor din imperiul habsburgic, condamnaţi definitiv de a suferi încă decenii întregi jugul egemoniei triumfătoare a maghiarismului. Dezastrul atinse şi partea economică a mişcării, întrucât o parte a banilor colectaţi, rămasă după procurarea urnei de argint şi încredinţată spre păstrare unei case comerciale româneşti din Viena, s'a pierdut prin speculaţiunile la bursă ale acestei case, bazate, în nădejdea victoriei Franţei, pe valori franceze, depreciate la urmă cu totul.[1])

[1]) Cea mai mare pierdere a suferit-o însuşi tatăl lui Aurel Mureşianu, Iacob, directorul „Gazetei Transilvaniei“, care plasase în intreprindere aproape 5000 fiorini (peste 10,000 lei aur).

Comitete cu totul nouă vor realiza măreţele planuri ale înfiinţărei definitive a „României June“ şi ale pelerinajului la Putna, în anul următor 1871.

Mihail Eminescu se înscrie pentru întâiaşidată ca membru în societatea „România“ la 20 Octomvrie 1869, iar în Ianuarie 1870 îl şi întâlnim, împreună cu Aurel Mureşianu, Nicolae Oncu şi V. Burlă, în „comisiunea“ aleasă pentru complectarea statutului şi a regulamentului viitoarei societăţi „România Junâ“. Rolul lui va fi însă mai important în 1871.

Colaborarea dintre Nicolae Teclu, preşedintele Comitetului dela 1869—70 — viitorul distins chimist şi academician, care era şi cel mai în vârstă dintre studenţii români din Viena — şi Aurel Mureşianu este explicabilă nu numai prin strânsa lor prietenie, dar şi prin faptul că locuiau în aceeaşi clădire, în vechiul „Hôtel National“ din Viena. Ei se bucurau, după însăşi comunicarea verbală a tatălui meu, şi de deosebita simpatie şi veneraţiune a noului lor camarad Mihail Eminescu.

Mediul naţionalist dela Viena a contribuit mult la progresul ideii pan române şi la pregătirea unirii tuturor Românilor, unire realizată politiceşte, dar îndepărtată încă foarte mult de idealul de înflorire, prin iubire şi solidaritate, visat de marii noştri predecesori.

Aurel A. Mureşianu

Copii asasini!?

Cine sunt vinovații?

Cel mai înfiorător simptom al desagregării și decadenței noastre morale este de sigur odioasă, dar mai ales profund întristătoarea faptă a celor 3 elevi de liceu din capitală, Dinescu, Răşcanu şi Grigoriu, anume asasinarea deputatului Popovici.

Te cuprinde groaza, analizând cazul: copii între 16 şi 18 ani, din cele mai bune familii, elevi de liceu, se întovărăşesc în bandă spre a jefui noaptea la rude, şi comit asasinatul!

Ei mărturisesc şi declară că au fost împinşi la aceste acțiuni criminale prin citirea romanelor şi filmelor de aventuri şi de sensație. Se pregătiseră şi pentra alte lovituri.

Sunt ei oare vinovați? De fel! Şi o spun aceasta în cunoştință de cauză şi din adâncă convingere! Acești copii rătăciți nu sunt decât tristele victime ale unui mediu complectamente cangrenat. Frauda, minciuna, viciul şi indolența, iată forțele oculte cari dirijează societatea noastră. Citiți ziarele cele mai serioase şi vă veți convinge într'o jumătate de oră. In astfel de împrejurări de ce să ne mirăm, că copii noştri nevârstnici adolescenți, sunt aşa cum se prezintă: răsfățați, obraznici, cinici în public, mincinoşi, dosnici, guralivi, când nu trebue şi tăcuți când sunt bănuiți, aventurieri şi mai ales, şmecheri. O şmecherii! Ce titlu de laudă constitue în țara românească această abominabilă noțiune, sub care se poate înțelege orice, numai cinste nu! Câți părinți nu am auzit numindu-şi copii cu satisfacție „şmecheri"; câți funcționari, politiciani şi diverşi intelectuali, de jos până sus, nu zâmbeau mulțumiți, fiind flatați cu epitetul de „şmecheri". Ferească Dumnezeu să fi protestat vre-odată cineva. Şi nimic nu caracterizează mai bine viața noastră socială, decât tocmai acest cuvânt. Şmecherii comit lucruri nepermise, păcălesc, înşeală, promit fetelor marea cu sarea, seduc, fac „învârteli", frustrează mai ales statul şi se îmbogățesc în mod ilicit; sunt adepți ai principiului „Vlaşca şi Teleorman". Ce caractere poate creia un astfel de mediu? Le vedem în jurul nostru. Iar asupra copiilor, aflându-se la finea epocei pubertății şi la începutul celei a egocentrismului — cum e cazul în speță — acest mediu are o influență dezastruoasă.

Dar vinovații?

Sunt trei categorii: părinții, dascălii și societatea. Să le luăm pe rând.

Ce fac mamele în majoritatea cazurilor? Cum își petrec timpul? Prin birouri, pe la croitorese și modiste, pe stradă și mai ales la „five o clock" la ceaiuri și la Pocker; să nu uităm, mai țin și adunări și ședințe, în cari afirmă cu aprindere și ritos, că salvarea societății vine dela femee; da, o fi așa, dar dela femeea casnică, iar nu dela cea modernă; ele cer drepturi politice! Se vede că s'au convins, că în familiile unde conduce femeea, merg lucrurile strună! Și ce rodomontade deslănțuesc asupra educației copilului, câtă vreme, adeseori în acelaș timp, proprii lor copii, lăsați în cazul cel mai bun pe mâna servitoarei sau a ordonanțelor, cad pe ferestre, se frig pe la sobe, se infectează cu microbii tuturor murdăriilor și învață întreaga gamă de înjurături și apucăturl de mahala, de bâlci și de prostituție! Bietul tată, ce să mai facă? In cele mai multe cazuri are de furcă cu toanele, ifosele și pretențiile nevestei „emancipate". Cum să-i mai ceară să-și vadă de copii? Și-ar aprinde pae 'n cap! E bucuros că scapă de istericalele ei și slab de înger cum e de obicei — își petrece timpul liber pela cluburi. Bărbatul, tatăl de familie, este azi, în cele mai multe cazuri, un caraghios. El nu știe să-și respecte prestigiul față de copii, dar mai cu seamă nu-și cunoaște rolul de bărbat și de cap al familiei. Certurile, reproșurile și diversele discuții („cazuri din lumea mare") se petrec în prezența copiilor. Autoritate familiară nu există, iar din acest desechilibru în raportul soților cresc copii desmățați, sacrificați întâmplărilor, crimelor de tot soiul.

Dascălii, profesorii, au și ei un rol important. Sunt vinovați, firește, dar în măsură cu mult mai mică, căci în parte sunt și ei victime; victimele programului de învățământ și ale lefei de mizerie. Programul de învățământ este cu mult prea încărcat cu știință, în dauna studiului și cursurilor de morală, educație, religie, igienă și gospodărie; și-apoi, cum vreți ca un biet profesor, cu o leafă insuficientă, cu o nevastă „emancipată" și cu copii, să mai aibă energia, liniștea și căldura sufletească necesară, spre a creia, prin vorbe și sfaturi, prin entusiasm și convingeri pornite din idealism și adâncuri de conștiință superioară, acea înaltă atmosferă morală, necesară adevăratei educații a tinerelor vlăstare. Cercetați

istoria, şi veţi vedea, că toţi oamenii mari, toţi eroii şi oamenii de geniu, au avut mame devotate, femei prin escelenţă, nu caricaturi masculinizate, ci femei cu sufletul bogat, cu inima caldă, profund religioase.

Citesc, că însuşi Dl prof. Dr. N. Gheorghiu, rectorul universităţii din Bucureşti, pune, în chestiune, vina asupra societăţii.

Societatea! Ei bine, dar ce-i şi cine-i societatea aceasta? Indivizii ce-o compun. Şi sunt ei vinovaţi? Da! Eu şi tu şi el! Dar societatea? Poate fi ea făcută responsabilă? De sigur, că nu! Atunci cine? Cine decât cei ce o conduc? Ne îndeplinim o îndatorire de conştiinţă, să spunem ritos adevărul şi să acuzăm pe aceia cari poartă răspunderea pentru spiritul şi atmosfera morală a societăţii. Acuzăm în primul rând guvernele ţării, dela unire până acum, pentru-că din negligenţa şi nepriceperea lor s'a creiat starea de infecţie morală, în care ne bălăcănim, care sufocă pe cei mai buni şi în care pescuesc toate liftele şi lichelele putregaiurilor noastre sociale. Nu există act sau fapt, fără autor responsabil. Să nu se încumete nimenea să mai ia roluri de conducere în stat dacă nu se simte capabil şi dacă nu-şi ia întreaga răspundere a îndatoririlor ce-i incumbă. Până când să mai asistăm la tragi-comedia cârmuirilor de până acum? Ce-i cu controlul averilor? La lumină cu Skoda. Cum stăm cu comisioanele? Prindeţi de păr pe traficanţii de influenţă! Unde sunt băncile de flagelare publică pentru seducătorii de minore şi pentru jefuitorii în banul public? De ce politicianii nu au respectat vârsta, chemarea şi îndatoririle tineretului, împingându-l, de dragul popularităţii lor proprii, în braţele desmăţului electoral şi politicianist? Ce-i cu casele de rendez-vous din Bucureşti? Ce dispoziţii s'au luat până acum contra publicaţiilor pornografice de tot felul şi a filmelor sensaţionale şi imorale? De ce Primăriile tolerează afişe erotice, în văzul tuturor copiilor? Credeţi că e nevoe de lucrul acesta? Protestează negustorii, oamenii de afaceri? Daţi-le cu tifla! S.S.R-ul de ce nu reacţionează? De ce înghite hapul tuturor porcăriilor literare? Asociaţia ziariştilor de ce nu sancţionează şantaju!? De ce nu striveşte cu călcâiul pe apaşii presei? Dacă cetăţenii dorm somnul indolenţei şi al inerţiei, nu este permis să doarmă statul. Conducătorii lui trebue să fie mereu treji. Cine nu-i la locul său, să plece! Bunele intenţii nu sunt deajuns. *Conştiinţă, răspundere şi*

fapte le cerem tuturor. Nu mai este timpul compromisurilor şi transacţiilor. *E nevoe de măsuri radicale, revoluţionare, adânc înoitoare!* La coş cu surogatele şi cu dispoziţiile de mântuială. Măsurile trebue să fie categorice, tăind brazde adânci în viaţa noastră publică de azi şi croind o nouă atmosferă morală, un nou spirit public. In Italia şi Germania acest lucru a fost posibil. Obiectivele lor au fost altele. Hidra noastră e corupţia. Să strivim această caracatiţă. Voiţi unele indicaţiuni? Iată-le:

1. Interzicerea miniştrilor şi parlamentarilor de a face parte din vre-un consiliu de administraţie.

2. Controlul tuturor averilor şi confiscarea celor obţinute ilicit.

3. Dublarea lefilor tuturor funcţionarilor şi sancţionarea cu cea mai mare asprime a celor mai mici abuzuri, fraude etc.

4. Control sever pentru oprirea evadărilor fiscale şi sancţionarea lor.

5. Indepărtarea preoţilor din politică şi sprijinirea lor corăspunzătoare de către stat.

6. Scoaterea din slujbe a tuturor femeilor măritate şi a fetelor cu avere, menţinându-se numai cele sărace şi avizate.

7. Nici-un funcţionar, fie ministru etc. să nu aibă o leafă mai mare de 20,000 Lei lunar.

8. Ministrul să dea socoteală ***Consiliului Superior al Moralităţii Publice***, care trebue instituit, despre toate fondurile secrete şi spesele de reprezentaţie.

9. Impozite asupra celibatarilor.

10. Certificate de sănătate pentru căsătorii şi pedepsirea avorturilor nepermise.

11. Interzicerea publicaţiilor pornografice şi cenzură preventivă pentru cărţi şi filme. (Scriitorii cari descriu „cu talent" porcăriile, sunt cei mai primejdioşi moralei publice, dar şi cei mai putrezi şi inconştienţi).

12. Premii pentru mamele cu copii numeroşi, etc. etc.

Să se formeze imediat un comitet pentru salvarea morală a ţării; să se constitue anume ***Consiliul Superior Permanent al Moralităţii Publice***. Acest consiliu să se compună din bărbaţi absolut integri şi idealişti. In lături cu materialiştii, cari ne-au vândut şi corupt sufletele! In consiliu să intre profesori, scriitori,

preoți și ziariști din cei mai merituoși. In toate chestiunile de ordin moral și educativ se va lua avizul consiliului, care va hotări definitiv. Ori-ce hotărîre din inițiativa consiliului va avea caracterul de lege!

Veți zice că se violează Constituția! Schimbați-o! Peste bord cu o constituție care nu servește interesele țării! Veți zice, că unele din principiile enunțate aci sunt antidemocratice. Iată o mare eroare! Căci cine crede, că democrație însemnează anarhie, desfrâu și corupție, acela se înșeală profund. Libertatea democratică nu poate naște decât din armonie și ordine socială, egalitatea nu se poate concepe, decât bazată pe dreptate, adecă pe principiul suum cuique tribuere, iar fraternitatea nu poate răsări decât dintr'o atmosferă de cinste, de adevăr și de morală.

Iată că tocmai principiile de mai sus, sunt tocmai apărătoarele adevăratei democrații, așa cum o concepem noi, iar nu cum au compromis-o clicele, demagogii și exploatatorii intereselor publice.

Acționați domnilor! Am făcut din copii asasini! Ce mai așteptați? Am plătit destul de scump greșelile de până acum. Să nu așteptăm ca puhoiul să mâture pleava.

Dacă aceste sugestii se vor înfige în urechile și în conștiința celor cu răspundere, ele își vor fi ajuns scopul.

Ioan Al. Bran-Lemeny

Concepții noi ce se impun în medicină și în viața

N'am găsit pentru revista noastră, care azi își începe frageda ei existență, un subiect mai potrivit decât acesta, dându-ne posibilitatea de a lua în studiu, într'un tablou unitar, multe probleme, și interesante și deosebit de importante, cari vor constitui în cadrul acestui tablou tot atâtea subtitluri, spicuiri din domeniul medicinei, în nemijlocită legătură cu viața noastră. Dacă am aplica celebrul cuvânt al lui Goethe din „Faust": *Wer kann was dummes, wer was kluges denken, was nicht die Vorwelt schon gedacht"* ?, desigur că este pretențios titlul de „concepții noi", și tot așa de bine ași putea zice concepții de actualitate. La urma, urmei dacă ești executantul însuflețit al unor idei sănătoase, cât de vechi să fie ele, ești considerat, cu drept cuvânt, tot de străbătător de drumuri noi. Un Lindbergh, care realizează singur ideia trecerii în zbor a Atlanticului, un Napoleon care ducea la îndeplinire trecerea, cu o armată întreagă, a Alpilor, un Piquard, care realizează primul ideea veche a sborului în stratosferă și alții vor rămânea pentru posteritate, cu toate că execută idei vechi, străbătători de drumuri noi. Tot un cuvânt al lui Goethe explică frumos, într'un vers cu caracter de eternitate, acelaș lucru, care se cuprinde în axiomul latinesc **„Nihil nove sub sole".**

„Was in den Zeiten-Bildersaal jemals ist trefflich gewesen".

„Das wird immer einer einmal wieder auffrischen und lesen".

Am două mângăeri, două îndemnuri, cari îmi dau curajul de a ține mereu deschisă această rubrică în revista noastră, atâta timp cât își va păstra viața, deosebit de gingașe la toate revistele de azi, cari n'au sprijin oficiai. Aceste îndemnuri sunt: *Cred în ceea-ce spui și viața mea este întocmită după principiile ce le propag, și, în al 2-lea rând,* cuvântul spus de cel ce este considerat în medicină ca **Părintele ei,** de *Hipocrat*, și anume: **„Medicul dublat de filozof se apropie de zei".**

Când Mântuitorul divin fu întrebat de Pilat din Pont care este adevărul, Isus nu răspundea nimic. Un tânăr și renumit filozof indian definește adevărul, ca fiind echilibrul perfect între

rațiune, voință și sentiment **(Krisnamurti).** Dacă toată lumea ar cunoaște și ar accepta această admirabilă definițiune a adevărului atunci titlul pe care l-ași da studiului meu ar fi „Adevărul în medicină și în viață". Dar să trecem la expunerea subiectului, a problemelor.

1. Sportul.

Celebrul fiziolog dela Halle A. S. (Germania), cu care am avut onoarea să stau deseori de vorbă, în decursul unor studii de specialitate făcute în acest oraș, găsește desigur cea mai nimerită soluție asupra acestei mult discutate probleme. Ce privește părerile asupra sportului, lumea intelectuală este împărțită în două tabere și anume: *Cei ce condamnă sportul, ca contribuind la abrutizare, și cei ce susțin, că sportul canalizează înspre o direcție sănătoasă surplusul de energie al tineretului, și întreține sănătatea adultului.* Noi înclinăm cu toată convingerea noastră spre tabăra acestora din urmă; citatul următor al profesorului dela Halle ne dă dreptate (Din broșura *„Der Sport vom Standpunkt der physiologischen Forschung"*): *„Olimpianii se îmbolnăvesc des de tuberculoză. Cei ce luptă pentru recorduri recoltează pagube pentru toată viața. Sportul însă trebue să devină bun comun (Gemeingut) al masselor populare* și mai cu seamă fiecare medic ar trebui se se pună în serviciul acestei mari idei, devenind promotorul ei, în cercul activității sale". Acest Motto ne va servi, să tragem în N-rul viitor o serie întreagă de concluzii raționale, cari să pună la punct chestiunea așa de discutată a sporturilor celor mai potrivite.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

Forța imponderabilului

(Reflecții cu ocazia degradării)

Degradarea celor opt ofițeri complotiști, în frunte cu lt.-col. Precup, turmentat de romantism politic extravagant și primejdios, s'a consumat, iute și degrabă, pe cât știm încă înainte de a se fi pronunțat Casația Militară asupra recursului. Dar nu asta interesează. Ne interesează profund spectacolul ce s'a oferit atâtor ofițeri și mulțimii ce a ținut să asiste. Nu am fost de față; m'a ferit Dumnezeu de astfel de gusturi și pofte. Regele, firește nu a asistat. Și aceasta trebuia să fie un indiciu pentru toată lumea. Ce-i mai frumos decât să urmăm pilda regelui? Dar oamenii sunt ahtiați după sensații; cei mai mulți se îngrașa par'că la vederea suferințelor altora.

Problema însă are o latură și mai gravă!

Actele judecății și degradării ascund în miezul lor imponderabile, ce se pot surprinde numai după o minuțioasă și subtilă analiză. Descoperirea acestor imponderabile ne înfioară însă. Socotim de datoria noastră a le semnala existența. Ele se prezintă sub forma unor întrebări de ordin psihologic, profund îngrijorătoare, cari își așteaptă răspunsul, dar mai ales se cer soluționate pe singura cale corăspunzătoare și înlăturând pericolul latent, amenințător prin forța sa, actualmente virtuală.

Iată numai două din aceste întrebări: complotul a pornit din Ardeal, dela ardeleni: Oricât s'ar esplica și protesta, sancțiunea sentinței și degradarea aruncă o umbră de umilire asupra Ardealului întreg. Avem deci — așa zicând — un Ardeal umilit. E bine asta?

A doua. Se afirmă și ziarele spun că, în momentul tragic și penibil al degradării, ofițerii complotiști ar fi strigat: „Trăiască Regele". Din punct de vedere psihologic, acest fapt este extraordinar! Nici nu vă puteți închipui ce forțe oculte și grozave va declanșa acest strigăt produs din și în împrejurările știute, care va clocoti surd în opinia publică și în masse, turburând ani de zile liniștea sufletească și poate și apele politice ale neamului și țării noastre. Imponderabilele condensate într'o

idee, într'un sentiment general, sau într'un cuvânt virtual și sugestiv, pot deslănțui curente și forțe hotărîtoare pentru soartea unei societăți. Așa de pildă ideea de imoralitate, de fraudă și desfrâu, a creiat pe copii criminali. In toate aceste cazuri imponderabilul a fost complect disconsiderat, pentrucă cei cu răspundere au fost politiciani, „realiști“ și „practici“, iar nu luminați, ci incapabili de a sesiza problemele în esența lor vitală și dinamică.

Vreți o mai bună dovadă de ceea-ce înseamnă forța ideii puterea cuvântului? Cum adeseori un singur cuvânt poate ucide un om, tot astfel el poate aduce desastru în sânul unei întregi organizații sociole. Ne abținem dela orice alt comentar. Vrem însă ca aceste indlcații și sugestii să fie luate în seamă de cei în drept, spre a se înlătura primejdia ce ne amenință!

I. Al. B. L.

Literatură, artă, critică.

In noaptea Invierii

Inmugurește firea, se aude
Al sevei șopot lin, însomnorat,
Pământul plânge, genele-i sunt ude
Și peste crânguri noaptea s'a lăsat.

Un tainic zvon mai stărueşte încă
Și pacea mă învălue în vis
Și mă sărută liniștea adâncă
Pe ochii, ce, nevolnic, s'au închis.

Cum dormitez, alunecă o boare
Pe aripi de mirezme, din văzduh...
Și eu nu știu de lăcrămează-o floare
Sau este fâlfăirea unui duh...

O rugă... mă 'nfior... e lângă mine,
Imbrățișându-mi sufletul și vrerea...
Sub mirul Tău mă simt atât de bine...
O Crist, Tu ești viața, învierea...

Ioan Al. Bran-Lemeny.

Casă veche

In centrul orașului chiar, între două palate clădite de curând, stă o casă mică, veche. Stă ghemuită între vecinele ei mari și trufașe. par'că i-ar fi rușine unde se vede bătrână așa și cârpită, ca un sărac, timid, pe care întâmplarea l-a așezat în viață o clipă-două alături de niște bogătași. De câte ori trec pe-acolo și văd contrastul dintre palatele acelea mari și ea, îmi răsar în minte două psihologii diverse: psihologia omului de altădată, cinstit și modest și-a parveniților de azi îmbogățiți pe căi dubioase, cari se uită peste umăr la cei dintâi.

Cine nu-i cunoaște? Poți să-i confunzi unii cu alții? Doamne ferește. Oricât ai arunca var și spoială proaspătă pe zidul casei vechi, n'ai să-i poți împrumuta aere de impertinență și sfidare; nici palatul nu se va pleca cuviincios, că nu e cu putință. Sunt doi și vor rămâne doi. Adecă, nu va rămânea decât unul. Va rămânea palatul. Căsuța gârbovă și veche se duce. Aspectul ei ursuz, mucegăit, din strada modernă are să dispară. Un bătrân pleacă. Ochii lui ce 'au văzut multe, au văzut așezăminte vechi pierind și ridicându-se palate, ochii aceștia, osteniți acum, se 'nchid.

Căsuța e proptită 'n stâlpi. Li detere cârji ca să nu cadă. De-asupra portalului mare, larg — isbitor contrast cu clădirea mică — e fixată o tablă de carton pe care-i scris: „Primejdie de moarte pentru cel ce trece."

Câți n'au trecut până acum pe sub această poartă mare, ce prin mărimea ei simbolizează par'că ospita-

litatea? S'au perindat și buni și răi; nimeni nu i-a stânjenit, nu i-a amenințat nimeni, nici când veniră, nici când plecară.

„Primejdie de moarte pentru cel ce trece.“ Ce vrea să spună acum acest Metusalem posac? Ne previne oare c'o să ridice cârja și să lovească 'n noi? Cam astfel s'ar putea înțelege.

E mănioasă casa veche pe cei ce tulbură cu pasul lor lipsit de pietate dureroasa ei agonie. Și de-ar putea ar smulge bucăți din coastele ei roase, bucăți de piatră și ar arunca în noi, în oamenii de astăzi pe cari vădit ne urăște, ar arunca în toți deopotrivă' așa cum vezi c'aruncă uneori, după copiii uliței, cu bolovani, un cerșetor batjocorit.

Ecat. Pitiș.

Frământare

Suflat de vânt,
Bătut de ploi,
Mereu frământ
Acest noroi
De pe pământ.

O jale grea,
Nici eu nu știu,
De ce mă vrea
Părtaș să fiu
Veșnic de ea.

Ca un nătâng
Mă duc mereu...
Nu gem, nu plâng,
Dar simt că-i greu
Și 'ncet... mă stâng...

Horia E. Frunză.

Bietul Saşa

(amintire din Berlinul postbelic)

In cartierul de vest al imensului Berlin, în care s'au concentrat şi s'au stabilit mii şi mii de Ruşi din toate straturile sociale şi de toate confesiunile, Ruşi cari au fugit de revoluţia bolşevică, cum fuge omul de ceva nou, sau când vede pe atâţia alţii pornind la drum.... In cartierul acela, unde faţada unei case, total lipsită de gust, seamănă aidoma cu cea vecină, unde toate străzile sunt la fel, acolo unde toţi Germanii seamănă unul cu altul ca fraţii gemeni, unde chiar exemplara curăţenie a străzilor este de o monotonie care te scoate din sărite.... în acel cartier, în care refugiaţii ruşi au adus ceva din atmosfera lor nemărginită, unică, puternică, chiar eternă... în acel cartier este şi un mic birt, mare cât odaia asta, cu zece mese şi treizeci de scaune.

O cucoană bătrână din Odessa, care trebuia să aibă cine ştie ce legătură mistică cu Italia, îşi vânduse ultimele giuvaericale, închiriase o prăvălie, mare cât odaia asta, o mobilase cu zece mese şi treizeci de scaune şi comandase o firmă: Italianskaia Trattoria (în litere ruseşti) şi Trattoria Italiana (pe italieneşte). Ea nu simţi nevoia să pună şi o firmă germană, şi nimeni nu i-a cerut-o. Niciodată Nemţii n'au fost aşa de treabă ca atunci. Fură şi ei bătuţi săracii şi scăpaseră pe atunci (zic pe atunci!) de mentalitatea aceea cunoscută care a dat naştere cuvântului „boche".

Fără aluzii politice, vreau să povestesc cum l-am cunoscut pe bietul Saşa Alexandrici (alt nume nu-i cunosc), însă — ce-i drept nu-i păcat — Nemţii din anii 919, 920 erau mult mai de treabă şi mai simpatici ca cei de mai 'nainte. Aşa spunea şi bie-

tul Saşa Alexandrici. Se vede că tatăl său se chema tot Alexandru. Numele lui de familie nu-l ştia nimeni.

Era într'o seară ploioasă de toamnă, cum le are Berlinul aproape 365 pe an. Ora nu o mai ştiu, însă după noua rânduială socială, care prevedea închiderea prăvăliilor la şeapte, magazinele erau încă deschise. Asfaltul lucea ca o oglindă, şi cu toată ploaia, care cădea încet, încet, dar neîntrerupt ca în acuarela lui Minulescu, curăţenia străzilor berlineze avea ceva revoltător; ele erau antipatic de curate. De felul meu nu sunt murdar, (nici măcar la suflet) şi nu-mi place murdăria de loc, însă curăţenia străzilor berlineze după 8 zile de ploaie mă supăra, mă irita... Să mă duc de acasă până la Trattoria pe jos şi ghetele mele să fie mai curate decât după ce am scoborît din birjă în faţa lui Capşa întrând în cafenea, iată ce mă revolta. Şi bietul Saşa găsea această stare a străzilor berlineze, un exces de curăţenie, nesănătoasă. El spunea: Incontestabil fostul meu atelier la Moscova era mai puţin igienic, decât o cameră de sanatoriu. Dar pot eu, om sănătos, să stau la sanatoriu? Aşa spunea bietul Saşa şi avea dreptate. Dar n'aveam încontro. El nu se putea întoarce în atelierul său şi eu trebuia să mai stau la Berlin în aşteptarea unor filme, cari urmau să vină din America.

Norocul meu era bietul Saşa, Trattoria şi contele Paalen. Acest nobil rus din provinciile baltice, care părăsise patria, lăsând şi el, ca toţi semenii lui, peste 40,000 de hectare păduri şi pământ arabil; înfiinţase undeva, în Germania, destul de aproape de Berlin, o fabrică de vodcă. Mult noroc am avut, bietul Saşa şi cu mine, că boierul lituan n'a vrut să rămâie sub regimul nou!

Când cucoana bătrână din Odessa, aceea mistică, deschise Trattoria, nu căpătase şi autorizaţia de a vinde spirtoase, deci nici vin, nici bere, nici rachiu. Însă ce ne păsea. Nu eram ca şi exteritoriali? Puteam noi să admitem, în sfânta noastră Trattorie, intervenţia unei autorităţi germane?

Dealtfel nici un neamţ n'a îndrăznit să între vr'odată în Trattorie, dacă nu era introdus de unul de-ai noştri. Vodca, această apăşoară cum zic ei, — căci vodcă nu-i decât deminutivul dela voda, mai are şi avantajul că este absolut incoloră ca şi apa curată. Deci cine ar putea bănui că noi acolo beam apăşoară în loc de apă?

Mă plictisisem acasă, simțindu-mă dator să contribui la majorarea producțiunei Contelui și fiindu-mi dor de bietul Saşa, am pornit-o la Trattoria. Nu trecură încă 24 ore, de când plecase contele și iar simțeam un dor nespus să-l văd și să stau de vorbă cu omul acela, care incorpora într'ânsul toată rusimea, tot sufletul imens, ce palpită în acest popor blagoslovit.

L-am auzit pe al nostru Caragiale, povestind la Dealu-Mare în Tutova, când trăia încă Conu Lupu Kostaki, am auzit cum povestea Moș Cârțan, am auzit poveștile unor bătrâni boeri moldoveni, plini până în gât de amintiri, dar niciunul n'ar fi putut concura cu Saşa, cu bietul Saşa, când ședea lângă soba de fier, prost încălzită, învălit într'un nor de fum și sorbind încet și atent din apășoară,

Mâncam feluri ruseşti, gătite de Marusia, o diafană georgiană, care tot cânta, încet, abia o auzeam, în bucătărie, alături. Din când în când, bietul Saşa se oprea și asculta.

„Ascultă arta... e vorba de o țigancă din Caucaz care fugise de acasă cu ibovnicul ei... fugise departe cu el... el fu prins și înrolat în armată... ascultă... ea căută să-l găsească la regiment și nu-l găsi... și departe de satul ei din munții Caucazului, ea moare de durere și de jale."

Și pe când Marusia cânta în bucătărie, Vera Arturowna ședea cu coatele pe masă, cu obrajii între pumnii ei mititei, cu ochii pierduți în depărtări, parcă căuta ceva pe orizontul stepelor.

Afară picura ploaia berlineză, treceau automobilele pe oglinda asfaltului și trâmbițau toate la fel...

Bietul Saşa se uită lung în păhăruț, oftă adânc și-l goli.

— De, când vom revedea toate astea?

Vera Arturowna, chelnerița, fiica unui fost președinte al Băncei Imperiale de Stat, se sculă ca să ne mai aducă un rând de bliniuri.

— Așa e viața, Saşa Alexandrici, lasă, trece și asta... te vei întoarce în țara ta și are să fie bine... cu țar sau fără țar, cu Lenin san fără Lenin... tot Rusia este, căuta-i să-l mângăi. Dar el mai turna din sticla contelui și mai sorbea din apășoară.

De ce nu te întorci, nu ești dușman al bolșevicilor?, De ce ai fugit, întrebai cu interes ascuns, căci până atunci bietul Saşa

nu vorbise nici de fuga lui, nici de relațiunile lui personale cu revoluția.

— Ai dreptate... dacă ar trebui să spun pentru ce am fugit, zău, n'aș ști. La un moment dat mă aflai într'un tren cu mulți, foarte mulți, bărbați, femei, copii, bolșevici, țărani, burghezi, aristocrați, tineri și bătrâni. Parcă eram un cufăr cu mostre al unui comis voyageur care vindea poporul rusesc. Mulți dintre noi căutau să ajungă la graniță, fugeau, mai ales burghezii și aristocrații speriați. Era la începutul revoluției, în plină debandadă, când nu se știa încă ce va fi a doua zi. Eu drept să-ți spun, n'am regretat nici pe țar, nici pe Marii Duci. Au rămas încă destui să nenorocească țara încă odată. Dar nici sensul revoluției nu l-am priceput. Înțeleg așa de bine ura poporului, mai ales ura porului nostru, căci mult a mai suferit în decursul veacurilor, însă mi-era frică oarecum de acel „mare nou" care trebuia să vină. Nu-mi era frică pentru mine, cum știi, n'am ce pierde, nici n'am avut ce pierde... mi-era frică pentru toți ceilalți. Cred că omul. mai ales Rusul trebue să fie nenorocit, ca să poată fi și fericit. Și mi-era frică de marea fericire ce ne aștepta. De... pe atunci, zău, credeam că începe Aurea Aetas. Dacă știam, că săracii tot săraci rămân și nenorociții tot nenorociți, sigur că rămâneam.

Și atunci în tren, am început să vorbesc, azi așa și mâine tot așa și poimâne tot așa. Am explicat că burghezia trebue scuturată și că boerii au fost netrebnici și nemernici, însă am susținut că înainte de a se face marea fericire, ar trebui să se consulte poporul. Nu râde, știu că-i o prostie, așa cum am spus-o. Insă n'am dreptate? Cine a chemat pe șefii revoluției, pe Lenin și Trotzky, pe Sinoview și pe toți ceilalți? Eu n'am auzit nici un glas al poporului rus, prin care ar fi cerut marea fericire. Din revoluția franceză am putut învăța; le-am spus, că faimoasa libertate, egalitate, fraternitate sunt un mare bluff, că rezultatul acestei revoluții a fost Napoleon și că nu face, să dăm noi acuma lumii un alt Napoleon, care s'o pornească înspre apus, că lumea întreagă a suferit destul în timpul războiului acestuia. Și așa mai departe. Deodată s'au prezentat câțiva soldați și au pretins că sunt un dușman al revoluției și al proletariatului. Eu dușman al proletariatului! Eu care toată viața mea n'am trăit decât din munca mea. La o stație m'au dat jos, m'au predat comandantului gării,

un biet căpitan din armata țaristă, care habar n'avea de ce este, ce a fost și ce va fi. M'a închis nenorocitul, mi-a făcut un proces verbal ca trădător... și a doua zi mi-a dat drumul.

Iată-mă astfel în mijlocul stepei, la o gară fără rost, nu vedeam decât pământul nesfârșit și orizontul întunecat de nori; ploua ca acuma. Și m'a apucat o mare tristeță, o jale cum n'am simțit-o niciodată... Am mai stat câteva zile în gară și pe urmă, cu un alt tren, alt cufăr de mostre, am plecat înainte, am ajuns la graniță și dincolo de graniță, până ce am rătăcit până la marea asta de asfalt, întreruptă de ziduri de case cu câte patru etaje fiecare. Și aici am găsit oameni buni la suflet și o sobă la care mă pot încălzi. La urma urmei cred că nu în Rusia este Rusia, ci acolo unde sunt zece Ruși este Rusia...

Ora era înaintată. Ora poliției (Polizeistunde, când se închid birturile) trecuse de mult. Marusia nu mai cânta și Vera Arturowna își ținea ochișorii cu greu deschiși. Bietul Saşa locuia mult mai departe decât mine. L-am condus o bucată bună. Pe drum îl întrebai, de ce nu scrie. E păcat că nu păstrează nimic din tot ce povestește. Mi-a dat dreptate zicând că ar scrie, dar nu știe ce. De câte ori ia penița în mână și se află în fața unei coli de hârtie, dispare memoria, nu mai știe nimic, nu-și mai aduce aminte de nimic.

Astă primăvară iar am fost la Berlin. Primul meu drum a fost la Trattoria. Am găsit-o așa cum am lăsat-o toamna trecută și iar ploua. Marusia cânta încet în bucătărie, gătea mâncări de post și Vera Arturowna făcea socoteli.

— Unde-i Saşa? întrebai eu.

— L-am îngropat a doua zi după Sf. Ioan, a murit și nimeni nu știe pentru ce.

N'a fost bolnav, nu suferea de nimic.

Intr'o dimineață l-a găsit gazda lui mort în birou; părea că adormise scriind, el care nu scria niciodată.

— Și ce scrisese?

— Incepuse să scrie o poveste cu titlul „Revoluția din grădina zoologică".

Ajunsese la jumătatea primei pagini și i-a căzut condeiul din mână.

Povestindu-mi amănuntele acestea triste, Vera Arturowna îmi aduse un păhăruț de apășoară.

— Bea în amintirea lui. L-ai iubit ca și noi.

Rămasei singur la masa noastră, numai cu sticla contelui și mă gândii mult la bietul Sașa, cum a trăit, cum a simțit și cum știa să povestească.

Tot timpul cât am stat la Berlin am fost trist, nici nu m'am dus la Trattoria, unde mi-ar fi lipsit prea mult acela care ar fi fost poate cel mai mare dintre povestitorii ruși.

Și acuma încă am un fel de remușcare; n'ar fi trebuit să-l îndemn pe bietul Sașa să scrie!

Victor A. Beldiman.

Traducere din Goethe[1])

Bun sosit și rămas bun

Imi strigă inima: călare!
Și cât clipești mă vezi în șea:..
Câmp legănat de înserare,
Pe munți pletoasă noaptea grea.
Stejaru 'nvăluit în ceață
Spre slavă crește uriaș,
Pândește besna din verdeață
Cu ochii negri de vrăjmaș.

Din culmea 'naltă-a unui nor
Se uită luna 'n jos ursuz,
Iar vânturile-aleargă 'n sbor
Și groaznic vâjâie 'n auz
In noapte se ivesc jivine,
Dar doru-i proaspăt și aprins,
Ce vâlvătăi îmi ard în vine!
In inimă ce jar nestins!

Și te privesc... Induioșată
Cobori tu ochii blând spre mine.
A ta e inima mea toată!
Și orice suflu-i pentru tine!
O înflorire timpurie
E 'n fața ta înviorată.
O, zeilor! Ce gingășie
Dorită și nemeritată!

Dar vai, în zorii ce-au să vie
E-al despărțirei strâmt hotar.
In sărutarea-ți ce beție!
In ochiul tău ce chin amar!
M'am dus, iar tu cu ochii grei
De lacrimi, lung m'ai urmărit
Ce vrajă-i să iubești, o zei!
Și ce noroc să fii iubit!

ION SÂN-GIORGIU

---

[1]) Din volumul *Lirica lui Goethe* ce va apare în editura I. E. Torouțiu.

† Paul Zarifopol

Cu jale am aflat că și acest apusean ne-a părăsit. Intr'un an, doi români, ca Ioan Cantacuzino și Paul Zarifopol, e prea mult pentru o țară ca a noastră, in care bântue politicianismul și în care cei mai mulți cărturari și oameni de știință se simt atrași de mirajul unui scaun din rotonda de pe Dealul Mitropoliei, sau din fostul teatru popular din bulevardul cinematografelor.

Savantul dela Sinaia, coborît la București pentru a conduce una din cele mai frumoase înfăptuiri literare: Revista Fundațiunilor Regale, a știut totdeauna să țină o apreciabilă distanță între el și viața politică, deși nu lipseau ademenirile și propunerile. Rar am avut un om cu o cultură universală mai mare, care să fi fost atât de lipsit de vanitate. Tocmai în timpurile de acuma, când amintirea generației marilor apuseni din Moldova, strânși împrejurul Junimei, a început să pălească, când fățărnicia, banul, sensația, recordul, vorbele goale stăpânesc spiritele, peirderea unui suflet și a unei culturi ca a lui Paul Zarifopol, este cu atât mai dureroasă.

Ne închinăm în fața amintirei acestui boer al culturii!

V. A. B.

Reviste

Ţara Bârsei, Mai-Iunie 1934, Anul VI.

Intre revistele româneşti „Ţara Bârsei" este poate cea mai sobră. Infiinţată acum 6 ani pe solide temelii materiale, ea dăinueşte viguros mai ales graţie bunei organizări, administrări şi conduceri, o uriaşă muncă, depusă de directorul ei. Pe lângă excelentele condee şi contribuţii ale colaboratorilor G. Bogdan-Duică, Sextil Puşcariu, I Lupaş, A. C. Bănuţ, Ecat. Pitiş, A. Mureşianu, C. Muşlea şi alţii, catargul de oţel al revistei este profesorul Axente Banciu, din al cărui condei cizelat zbucnesc limpezimi de ape răcoritoare, lumini de spirit cald înviorând ogoarele. Marele său merit este însă că, în desorientarea generală, în haosul actual şi mai ales în desmăţul scriitoricesc — literar al ultimului deceniu, dânsul ţine în mâini tari unul din puţinele drapele neprihănite ale bunelor tradiţii şi ale eforturilor spre culmi de adevăr şi artă. Când câte-un debutant cu ifose se strecoară în templul acestei reviste, el vine primenit şi cu blazoane şi etichete de atracţie. Ţara Bârsei este ospitalieră.

Atitudinea ideologică, poziţia pe planul estetic, prospeţimea duhului artistic — fiind pur — aşează revista pe un amvon pilduitor pentru toţi.

Ultimul număr (3) apara cu un bogat şi interesant sumar. Tuturor meşteşugarilor şi „înnoitorilor" le atragem atenţia asupra celor cuprinse pe pagina 83—84. Din „Pagina Literară" subliniem sănătosul umor şi satiră a D-lui A. P. Bănuţ şi broderia „Baladei" lui A. Marin, pe canavaua „Mioritei".

*

Braşovul Literar Martie 1934. Anul II.

Revista de sub direcţiunea şi patronajul blând şi generos al maestrului Cincinat Pavelescu, privită în seria apariţiilor ei, este un fel de caleidoscop de putinţi şi neputinţi, de bravări inutile, de atitudini ideologice şi critice prea diverse şi contradictorii. Totuşi arta şi talentul străluceşte pe alocuri. Astfel remarcăm admirabilele „Amintiri literare", din condeiul aurit cu raze de soare şi de suflet al directorului ei, două poesii frumoase de Gherghinescu Vania; subtila şi delicata creionare „Din lumină în întunerec" de Sm. Andricu, poesiile Drei Ec. Pitiş, Jodlerul D-lui Aurel Marin şi a.

„Frize" Mai 1934. Anul I. No. 3.

O nouă revistă dă dovadă de idealism; e un efort spre lumină. Dacă ştie să se prezinte, în fond şi formă, merită încurajare, dacă nu, e un rău. D-nii Nicolae Cantonieru, Mihail Chirnoagă şi Aurel Marin depun onorabile străduinţi pentru reuşita „Frizelor". Talentul lor îi ajută şi numerele de până acum sunt promiţătoare, în ascensiune.

*

Plaiuri Săcelene, Aprilie-Mai 1934. Anul I. No. 4-5.

Iată o revistă pornită dintr'un gând sănătos. Acest patriotism local, ferestrele deschise spre literatură bună, voinţă de realizări, tendinţa de a munci şi de a-şi lărgi orizonturile, sunt tot atâtea note bune, pe cari le încrustăm pe răbojul meritelor D-nilor Victor Tudoran şi Ion Crizbăşanu, redactorii revistei. Ii felicităm din toată inima. Ar fi un păcat să existe un săcelean, care să nu sprijinească revista.

I. B. L.

*

Revista Fundaţiilor Regale, No. 5 din Mai a. c. este ca şi celelalte o carte pe care o păstrezi cu drag. Acest număr mai ales se poate păstra cu sfinţenie, căci este ultimul la care a colaborat redactorul ei şef Paul Zarifopol. Volumul cuprinde iar o serie de lucrări de importantă valoare literară şi un material bogat. Caracteristic pentru conţinutul lui este o vădită armonie între diferitele colaborări.

Părintele Gala Galaction urmează cu lecția asupra lui I. S. Mill". Versurile poetului *G. Gregorian* sunt printre cele mai bune ale lui și caracteristice pentru lirism. Originalitatea d-lui Gregorian pătrunde din ce în ce mai mult. — Povestea d-lui *Sandu Teleajen* „Țiganii dela Piscu-Urlii", este scrisă cu haz și într'un stil vioiu. Poemele lui *Tudor Arghezi* sunt caracteristice pentru faza sa actuală, pentru omul, față de care orașul mare, problemele sociale și politice nu mai există. „Nașterea spirituală a secolului nostru" de d-l profesor *Rădulescu-Motru,* este o analiză aprofundată, dar totodată o acerbă critică a stărei sufletești în care se află toate țările Europei după război. Marele nostru filozof ne arată cu îngrijorare descompunerea, mai ales sufletească, de care suntem amenințați și care duce la excesele naționalismului, la învrăjbire între popoare sub perdeaua ipocriziei politice internaționale. *Amintirile* colonelului Grigore Locusteanu dau în continuare interesante amănunte despre revoluția de la 1848. D-l *Z. Pâclișanu*, dă în articolul: „Guvernele ungurești și mișcarea memorandistă a Românilor din Ardeal" amănunte nouă și inedite asupra acestei epoci de frământare națională din Ardeal. „Arimetrie și Dezechilibru" este titlul unui studiu subtil al d-lui *Al. Mironescu.*

Dl *Ion I. Cantacuzino* (nu fiul marelui savant, ci din ramura „Râfovenilor") se ocupă de Jakob Wassermann, autorul „Cazului Maurizius" și al urmărei „Etzel Andergast", operile cele mai de seamă ale marelui scriitor austriac, decedat anul trecut. Tânărul autor al acestui studiu este atras de contimporanul său Etzel Andergast, desigur una din figurile cele mai interesante ale literaturii mondiale de după război. Titlul studiului „Iakob Wassermann" însă promitea o mai amănunțită aprofundare a operei complecte a lui Wassermann. Aș recomanda d-lui Cantacuzino o carte a lui Wassermann, scrisă înaintea războiului, cu titlul: „Der goldene Spiegel" (Oglinda de aur) în care se arată acelaș autor, însuflețit de o admirabilă fantazie și mai puțin chinuit de problemele generației tinere postbelice. D-l *Al. Ciorănescu* în articolul „de la Gesta Franceză la Miron Costin" face o interesantă paralelă între o legendă moldovenească și una asemănătoare din Normandia. „Fundamentul ideii de drept" publicat de d-l *Dinu C.*

Arion este un valoros studiu despre filozofia dreptului. Cunoscutul şi apreciatul critic *Şerban Cioculescu* încheie seria cu examinarea „Orizonturilor" d-lui Iorga, în legătură cu literatura română. D-l Cioculescu în modestia sa se lasă eclipsat de marea operă de care se ocupă. A vorbi de articolul d-sale ar fi să analizăm „o viaţă de om aşa cum a fost", însă regretăm că ne lipseşte spaţiul.

V. A. B.

Progres şi Cultură, 1 Mai 1934. Anul II. No. 5.

Această revistă în plină ascensiune, de sub conducerea Comitetului Asoc. Invăţăt. Rom. din jud. Mureş şi susţinută puternic prin talentul şi râvna redactorului ei Dl Nicolae Albu, a devenit un însemnat factor de cultură.

Viaţa Literară. 1—5 Mai 1—5 Mai 1934. Anul VIII Buc.

Dl I. Valerian, un apreciat scriitor a reuşit să împingă revista sa în rândul întâi al publicaţiilor literare de acest gen. E o grădină în care te întâmpină flori şi fructe, bogat şi frumos asortate.

Lanuri, revistă literară dela Mediaş se frământă, se zbuciumă şi strălucind, începe să ia forme tot mai clare şi definitive.

Buletinul Cărţii Româneşti, Anul VI No. 4. Bucureşti.

I. B. L.

Două aniversări

Soc. de Mâine.

Iubileul de 10 ani al revistei ne-a dovedit ce însemnează stăruință și entuziasm chiar în cele mai grele împrejurări. Operile culturale sunt, firește, cu mult mai greu de realizat, decât altele. Oameni ca Dl Ion Clopoțel directorul revistei, sunt rari; dotat cu multiple calități, de organizare, de conducere și de creare, a fost coloana vertebrală a publicației, căreia i s'au alăturat un mare număr de selecte condee. Având cultul actualității și fiind o tribună liberă, revista și-a asigurat viabilitatea și importanța ei deosebită.

Ii dorim prosperare continuă.

* * *

Klingsor.

Revista germană din Brașov „Klingsor", de sub conducerea concetățeanului nostru sas, poetul și scriitorul Dr. Heinrich Zillich, și-a serbat Sâmbătă în 31 Martie a. c., cu un deosebit fast, jubileul unui deceniu dela apariție.

Născută din entusiasmul tinereții și luptând la început tocmai din acest motiv, cu diverse dificultăți, revista „Klingsor" a știut în ultimii ani să-și cristalizeze atitudinea, să marcheze linii clare ale tendințelor ei, să dea avânt nou literaturii și să împintenească viața politică a sașilor spre o cavalcadă vioaie, dar și mai plină de obstacole periculoase, devenind astfel un factor destul de important al vieții culturale săsești dela noi, Un merit special al acestei reviste, al cărei suflet era tot timpul directorul ei, d-l H. Zillich, este faptul, că au căutat mereu contact cu cercurile intelectuale și literare românești, câștigându-și din sânul acestora și colaboratori apreciați.

I. B. L.

O punere la punct.

Față de nota din No. 14 a. c. a revistei „Brașovul Literar", cumcă subsemnatul „nu mai face parte" din redacția acelei reviste, notă intenționat redactată astfel, din care ar putea reieși și altceva decât realitatea, față de însinuarea strecurată în ziarul „Patria" din Cluj, din sursă interesată, cumcă aș fi părăsit redacția rev. „Br. Lit." în urma unui conflict cu maestrul Cincinat Pavelescu, care știre a fost rectificată abia după o repetată intervenție, țiu să lămuresc opinia publică și pe cititori, prin următoarele: am părăsit funcția de prim-redactor al rev. „Br. Lit." pentrucă, în urma unei angelice îngăduințe a directorului ei Dl. Cincinat Pavelescu, fostul meu coleg de redacție, Dl. I. Focșeneanu, a avut tot timpul veleități dictatoriale, pe cari a și reușit să le satisfacă. De aici conflicte continue și neînțelegeri între mine și Dl. I. F. pe chestiuni redacționale și în parte de ideologie, cari m'au determinat să-mi dau dimisia dela revistă. Textul demisiei mele a avărut în No. 92/1933 al Gazetei Transilvaniei. De măestrul Cincinat m'am separat în termenii cei mai cordiali.

Am plecat dela revistă cu regretul ce-l simte omul, care trebue să-și părăsească, uneori, propria sa casă.

N'am vândut-o, n'am trădat-o. Am părăsit-o doar. Și cât am fost în ea, în condominiu cu alții, am fost ospitalier față de toți, protejând și susținând, câteodată împotriva altor opinii, în deosebi noua colaborare a Dnei prof. Valeria Branisce-Căliman. Cu atât mai mult m'a rănit faptul, că tocmai Dumneaei, a ținut să anunțe marele public cititor, din fereastra deschisă a acestei case, care e încă și a mea și din care abia ieșisem, că în poesia mea (vol. „Talaz") sunt victima unui servilism literar, a regretatului Șt. O. Iosif. Afirmație pe cât de nedreaptă, pe atât de fantesistă. Dnei V. B. C. care până atunci ținuse să-și exprime elogiile pentru aceleași versuri ale mele, îi mulțumesc pe această cale, pentru nobilul gest, eternizat pe pereții acestei case.

I. Al. B. L.

Note:

Geniul d-lui *Const. Bobescu*, directorul conservatorului „Astra“ din orașul nostru, este în plină eflorescență. D-sa e pe cale a-și termina opera „*Trandafirii Roșii*“, pe care o prezintă în toamna asta la Opera Română din capitală. D-l Bobescu mai lucrează la un poem simfonic pentru orchestră și cor bărbătesc, întitulat „*Ziua de apoi*“, tratând epoca apocaliptică.

Tânărul și apreciatul publicist și profesor dela Cluj, d-l *Octavian Șireagu* a tipărit de curând o admirabilă carte, „*In umbra lui Crist*“. E o culegere de perle, picate din văzduh. In numărul viitor vom reveni cu o recenzie.

Incepând cu numărul viitor vom da rubricei „Reviste“ o importanță specială și vom mai deschide porți.

D-l *Nicolae Cantonieru*, un publicist de calitate, fost colaborator al „Brașovului Literar“, a tipărit de curând volumul „*Intâmplări omenești*“. Vom reveni.

Apelăm la toți *scriitorii și intelectualii*, cari ne înțeleg, cari aderă la lupta și străduința noastră plină de sacrificii, să ne dea prețiosul lor concurs moral, spiritual și material, spre a putea răzbi prin întunerec și a dăinui viguros.